

preek 29 mei 2011

Sunday 29 May 2011

Preek op zondag 29 mei om 9.30 uur in de Plantagekerk te Harderwijk. Intochtslied: Psalm 62:1,5; na gebed van verootmoediging Gezang 425:1,2,5,6; na genadeverkondiging en leefregel uit I Petrus 3:15-18 zingen: Gezang 430:5,6. Schriftlezing: Genesis 8:6-22 en II Kor. 5:17. Daarna zingen: Gezang 337:1,2,5,7. Na de verkondiging zingen: Gezang 114:1,3

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het alternatieve leesrooster geeft in de tijd na Pasen het zondvloedverhaal en daar sluit Kind en Zondag op aan. Dit materiaal wordt ook gebruikt voor de kinderdienst in de Plantagekerk. Daarom heb ik gekozen voor de lezing van deze zondag Genesis 8.

Genesis 6-10 is een rijk en ingenieus verhaal waar je een goed deel van je leven op studeren kunt. Wat ons vanmorgen het meest bezighoudt is dat er een nieuwe wereld te voorschijn komt uit de wateren van de vloed. Dat past wel mooi in de tijd tussen Pasen en Pinksteren.

Allereerst het woord. In het Duits is het Sindflut. Vroeger was het bij ons ook sindvloed. Sind is een oud Nederlands woord voor groot of aanhoudend. Maar omdat het onmiskenbaar met de slechtheid van mensen te maken heeft, hebben we er in de loop der eeuwen zondvloed van gemaakt. We kunnen dus nog het beste spreken over de grote vloed.

De bijbel zegt dat die grote vloed er was vanwege de slechtheid van de mensen. In Genesis 6 wordt gesproken over de zonen Gods die zagen dat vrouwen mooi waren. Toen kwamen de reuzen op aarde. In het apocriefe boek Henoch wordt verteld, dat afvallige engelen zich met de mensen vermengden. De duivel is ook zo'n afvallige engel. Gevallen engelen en reusachtige mensen - daar kan niet veel goeds van komen.

Er zijn uit vele culturen verhalen bekend over een grote vloed die de aarde vernietigde. Toen de Spanjaarden in Amerika kwamen en de missionarissen aan het werk gingen, bleek dat de Lakota-indianen hun eigen verhaal hadden over een grote vloed die de aarde verwoestte. De mensheid overleefde, omdat een adelaar een vrouw op de vleugels nam en naar de top van een hoge berg bracht. Daar kreeg ze een tweeling. De Babyloniërs kenden een verhaal over de grote vloed dat ouder is dan het bijbelverhaal. Dat is het Gilgamesj-epos, het nationaal heldendicht van de Babyloniërs, compleet met vogels die uitvliegen uit het schip. Bij Gilgamesj zijn dat een duif, een zwaluw en een raaf.

We moeten ermee rekenen, dat in het collectief onderbewuste van mensen en volkeren oer-oude herinneringen sluimeren aan catastrofes uit de voortijd. Na de laatste ijstijd (10.000 jaar voor Christus) begon de zeespiegel wereldwijd te stijgen. Toen ontstond bijv. de Zwarte Zee vanwege al het smeltwater. Het waterpijl steeg 130 meter in korte tijd, soms 25 tot 30 cm per dag. Dat moet ongeveer 5700 voor Christus zijn gebeurd. Oude herinneringen generatie op generatie doorverteld...

Ook speelt er een zeer existentiële angst, een grondangst, van mensen mee: "Wat gebeurt er met ons als het leefmilieu verloren gaat?" Dat is nog steeds een actuele vraag. Wij zouden ons tegenwoordig afvragen: "Wat gebeurt er met ons als er een grote komeet op de aarde inslaat, die de planeet uit haar baan drukt?"

Het meest interessant is het om na te gaan wat het bijbelse verhaal van de grote vloed uniek maakt, - waarin het verschilt van andere verhalen. In het Gilgamesj-epos, dat nog het meest op het Noach-verhaal lijkt, gaat het tenslotte om de vraag naar de onsterfelijkheid. Gilgamesj vindt het levenskruid, maar het wordt hem toch weer ontstolen door... de slang.

Maar dat is niet het Anliegen van de bijbelschrijver. Het gaat hem duidelijk om wat anders. We kunnen het zondvloedverhaal uitleggen als een omgekeerd scheppingsverhaal. God heeft in zijn goedheid van de aarde een kosmos gemaakt, waar het leven leefbaar en goed is. De mens echter maakt van de schepping weer een chaos. Dat is het gevolg van zijn hoogmoed en slechtheid.

De bijbelschrijver schildert ons een omgekeerd scheppingsverhaal. Heel duidelijk! Bij de schepping maakt God scheiding tussen de wateren boven de aarde (de hemelocean) en de wateren onder de aarde (de oervloed). Ook maakt hij scheiding tussen het water op aarde en het droge. Zo ontstaat er ruimte om te staan om te leven, om adem te halen. In het Noach-verhaal breekt de hemelkoepel stuk... al het water stort op aarde neer. En de oervloed kolkt omhoog. De aarde is niet leefbaar meer. En dat is de schuld van de mensen die van Gods kosmos een chaos maken.

Nu begrijpen we ook gelijk waar die regenboog vandaan komt. Als het oordeel voorbij is, herstelt God de hemelkoepel weer. Die regenboog was voor de oud-oosterse mens een zichtbaar teken van het uitspansel, de koepel die het water van de hemelocean op afstand hield.

Opvallend is, dat het droogvallen van de aarde als een soort nieuwe schepping wordt gebracht. De duif met het olijftakje in haar snavel. Dat is nieuw leven. Het is alsof de duif nesteldrang heeft en een nestje wil gaan bouwen. Nieuw leven. God zegt tegen Noach dat hij uit de ark moet gaan en ook alle dieren. Ze moeten zich vermenigvuldigen en weer talrijk worden. Diezelfde woorden lezen we in Genesis 1:28 in het scheppingsverhaal... vermenig-vuldigen en talrijk worden. Maar nu is het de herschepping. Het water komt op de aarde op de zeventiende dag van de tweede maand. En de aarde is weer droog op de zevenentwintigste dag van de tweede maand. Dat is een maandjaar + 10 dagen. Een maandjaar is $29,5 \text{ dagen} \times 12 = 354 \text{ dagen}$. De elfde dag is na 365 dagen... het Babylonisch zonnejaar. Precies een jaar later: Nieuwjaarsdag. Een nieuw jaar, een nieuwe schepping!

Het Noach-verhaal over schepping, oordeel en herschepping is een oudtestamentische schaduw (afschaduw) van het Christus-gebeuren. Gods oordeel ging over de wereld heen, omdat de mensen er een chaos van maakten. Maar God redde de wereld ter wille van die enige rechtvaardige, Noach. En ter wille van hem redde hij diens gezin, de mensheid, de dieren, de natuur. De duif op de hand van Noach - dat is de nieuwe schepping.

Goede Vrijdag en Pasen betekenen ook dat Gods oordeel over de wereld is gegaan, omdat wij er een chaos van maken. Maar ter wille van Christus redt God de wereld, ter wille van die ene rechtvaardige. Zijn werk en woord hebben kosmische betekenis. De duif boven de Jordaan neerdalend op Christus is de nieuwe schepping. Christus is de nieuwe schepping zelve. De nieuwe schepping in eigen persoon. Als de aarde droogvalt begint het nieuwe leven. Dat is de nieuwjaarsdag. Dat is de Pinksterdag. Dat is de nieuwe schepping. Amen.